

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 14 lutego 2017 r.

Pozycja 30

POSTANOWIENIE z dnia 2 lutego 2017 r. Sygn. akt Ts 73/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka – przewodnicząca
Leon Kieres – sprawozdawca
Piotr Pszczołkowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 kwietnia 2016 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej H.G.T.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 27 lutego 2015 r. (data nadania) H.G.T. i J.M.A.T. (dalej: skarżący) wystąpili o zbadanie zgodności art. 3 ust. 2 i art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1090; dalej: ustawa o realizacji prawa do rekompensaty) w zakresie, w jakim „ograniczają możliwość uzyskania prawa do rekompensaty jedynie do spadkobierców właściciela nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami RP – posiadających obywatelstwo polskie i nie pozwalają na uzyskanie prawa do rekompensaty przez innych spadkobierców właściciela nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami RP nieposiadających obywatelstwa polskiego”, z art. 21 ust. 1 i 2 w związku z art. 64 ust. 1 i 2; art. 32 w związku z art. 21 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2; art. 31 ust. 3 w związku z art. 21 ust. 1 i 2 oraz art. 64; oraz z art. 2 Konstytucji.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 7 marca 2016 r. skarżący zostali wezwani do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: doręczenie pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia skargi konstytucyjnej i reprezentowania skarżących w postępowaniu przed Trybunałem, udzielonego adwokatowi J.F. i radcy prawnemu M.N.; doręczenie pełnomocnictwa szczególnego do udzielenia pełnomocnictwa do sporządzenia skargi konstytucyjnej i reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem, udzielonego przez J.M.A.T. dla H.G.T.; wyjaśnienie relacji między pełnomo-

cnictwem substytucyjnym udzielonym radcy prawnemu T.P. przez adwokata J.F. z 20 lutego 2015 r. a pełnomocnictwem głównym udzielonym adwokatowi J.F. oraz radcy prawnemu M.N. z 26 lutego 2015 r. Pismem z 21 marca 2016 r. skarżący uzupełnili braki formalne skargi.

Postanowieniem z 25 kwietnia 2016 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej H.G.T.

Trybunał wskazał, że skarga konstytucyjna została wniesiona przez H.G.T. oraz J.M.A.T. – braci, będących spadkobiercami J.T., współwłaścicielki pozostawionej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej nieruchomości. J.M.A.T. jest obywatelem F. Nie posiada obywatelstwa polskiego. Z tej przyczyny – zgodnie z art. 3 ust. 2 w związku z art. 2 pkt 2 ustawy o realizacji prawa do rekompensaty – organy administracji publicznej oraz sądy odmówiły mu potwierdzenia prawa do rekompensaty i możliwości dokonania wskazania w odniesieniu do przysługującego mu udziału spadkowego innego spadkobiercy – H.G.T.

H.G.T. jest spadkobiercą J.T. i bratem J.M.A.T., posiada obywatelstwo polskie. Z dołączonych do skargi rozstrzygnięć wynika jednoznacznie, że jego prawo do rekompensaty – jako spadkobiercy po współwłaścicielce mienia zabużańskiego – zostało potwierdzone decyzją Wojewody z lutego 2010 r.

Mając zatem na uwadze, że zarzuty przedstawione w skardze dotyczą niekonstytucyjności art. 3 ust. 2 w związku z art. 2 pkt 2 ustawy o realizacji prawa do rekompensaty w zakresie, w jakim regulacja ta różnicuje sytuację prawną spadkobierców właścicieli nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej i uzależnia przyznanie prawa do rekompensaty od posiadania przez nich polskiego obywatelstwa, a naruszenie konstytucyjnych wolności i praw skarżący upatrują w pozbawieniu nieposiadającego obywatelstwa polskiego spadkobiercy właściciela mienia zabużańskiego prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej, a także prawa do dokonania wskazania innego spadkobiercy, nie budziło wątpliwości Trybunału, że przedstawione zarzuty dotyczą sytuacji prawnej J.M.A.T. Nie ma zaś związku między podnoszonym w skardze naruszeniem konstytucyjnych praw a sytuacją skarżącego H.G.T. Okoliczność ta stanowiła samodzielną przesłankę odmowy nadania dalszego biegu skardze H.G.T.

Ponadto Trybunał uznał, że skarga konstytucyjna H.G.T. nie odpowiada wymogom formalnym wynikającym z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.), w zakresie zarzutu naruszenia art. 2 Konstytucji i zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasady prawidłowej legislacji przez art. 3 ust. 2 w związku z art. 2 pkt 2 ustawy o realizacji prawa do rekompensaty. Zgodnie bowiem z utrwaloną linią orzecniczą art. 2 Konstytucji nie statuuje praw ani wolności konstytucyjnych, co oznacza, że nie może co do zasady być powoływany w skardze konstytucyjnej jako samodzielny wzorzec kontroli.

Jedynie na marginesie Trybunał zwrócił również uwagę na to, że mimo przywołania w treści skargi art. 4 ustawy o realizacji prawa do rekompensaty, przepis ten nie stanowił przedmiotu kontroli.

Na powyższe postanowienie skarżący – H.G.T. oraz J.M.A.T. wniesli, 12 maja 2016 r., zażalenie. Zarzucili w nim, że Trybunał nieprawidłowo ocenił, iż skarga H.G.T. nie spełnia wymogów formalnych, podczas gdy skarżący ten został pozbawiony rekompensaty w części dotyczącej otrzymanego od swego brata w ramach wskazania udziału spadkowego J.M.A.T. wynoszącego 1/8 części spadku po dawnej właścicielce mienia – Julii Teisseyre. W ich ocenie uwadze Trybunału „umknęło, iż [H.G.T.] zostało (...) przyznane prawo do rekompensaty wyłącznie za posiadany przez niego dział spadkowy, natomiast nie otrzymał rekompensaty za

przekazany mu w ramach »wskazania« (...) udział spadkowy swego brata J.M.A.T. – innego spadkobiercy współwłaścicielki mienia zabużańskiego”.

Zaznaczyli, że zgodnie z art. 36 ust. 3 ustawy o TK z 1997 r. Trybunał odmawia nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu gdy jest ona oczywiście bezzasadna lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie. W sprawie skarżących żadna z tych okoliczności nie miała jednak miejsca. Skarżący uprawdopodobnili bowiem – jak twierdzą – niekonstytucyjność art. 3 ust. 2 i art. 2 pkt 2 ustawy o realizacji prawa do rekompensaty, a zaskarżone postanowienie nie wskazuje, na czym miałyby polegać oczywista bezzasadność skargi.

Podsumowując, skarżący powtórzyli, że domagają się wyeliminowania niekonstytucyjnego wymogu posiadania obywatelstwa polskiego przez spadkobierców właścicieli nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej występujących o prawo do rekompensaty, a tym samym zrównania konstytucyjnych uprawnień wszystkich spadkobierców.

Mając powyższe na uwadze, skarżący wniesli o uwzględnienie zażalenia, uchylenie zaskarżonego postanowienia i skierowanie sprawy do rozpoznania na rozprawie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 ustawy o TK). Trybunał Konstytucyjny bada w szczególności, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznawania zażalenia Trybunał analizuje przede wszystkim te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie zasługują na uwzględnienie.

Na wstępie należy podkreślić, że skarga została wniesiona przez skarżących – J.M.A.T. oraz H.G.T. W postanowieniu z dnia 25 kwietnia 2016 r. Trybunał odmówił nadania dalszego biegu skardze H.G.T., zażalenie na to postanowienie mógł tym samym wnieść H.G.T.. J.M.A.T. nie miał interesu prawnego w kwestionowaniu rozstrzygnięcia z dnia 25 kwietnia 2016 r., dlatego też jego zażalenie nie mogło zostać uwzględnione.

Odnosząc się do podniesionych w zażaleniu zarzutów H.G.T., Trybunał wskazuje, że odmowa nadania skardze dalszego biegu nie wynikała z art. 36 ust. 3 ustawy o TK z 1997 r. i oczywistej bezzasadności podniesionych zarzutów, lecz stanowiła konsekwencję uznania, że skarżący nie jest podmiotem, którego konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone przez zakwestionowaną regulację w zakresie, w jakim pozbawia ona spadkobiercę właściciela mienia zabużańskiego nieposiadającego obywatelstwa polskiego prawa do dziedziczenia lub prawa do wskazania. W zażaleniu skarżący zarzucił nieprawidłowość powyższych ustaleń, wskazując, że Trybunałowi „umknęło, iż [H.G.T.] zostało (...) przyznane prawo

do rekompensaty wyłącznie za posiadany przez niego udział spadkowy, natomiast nie otrzymał rekompensaty za przyznany mu w ramach »wskazania« (art. 2 ust. 2 ustawy [o realizacji prawa do rekompensaty]) udział spadkowy swojego brata J.M.A.T. – innego spadkobiercy właścicielki mienia zabużańskiego. Zatem wskazane w skardze konstytucyjnej naruszone prawa i wolności odnoszą się również do sytuacji prawnej H.G.T.”.

Zarzuty te nie zasługują na uwzględnienie. Trybunał stwierdza, że w skardze konstytucyjnej jednoznacznie określono sposób naruszenia praw i wolności przez zaskarżoną regulację, polegający na odmowie potwierdzenia spadkobiercy prawa do rekompensaty oraz na niemożności wskazania innego spadkobiercy z powodu nieposiadania obywatelstwa polskiego, oraz zakres niekonstytucyjności art. 3 ust. 2 w związku z art. 2 pkt 2 ustawy o realizacji prawa do rekompensaty, tj. zróżnicowanie sytuacji prawnej spadkobierców właścicieli nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej i uzależnienie przyznania im prawa do rekompensaty od posiadania przez nich polskiego obywatelstwa. W skardze nie podniesiono zaś – czego zdaje się nie dostrzegać skarżący – zarzutów, które wskazywałyby na naruszenie prawa osoby wskazanej przez spadkobiercę nieposiadającego obywatelstwa polskiego do otrzymania rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Poza przedstawieniem stanu faktycznego, w którym skarżący opisał swoją sytuację prawną, w skardze nie zakwestionowano konstytucyjności przepisów ustawy o realizacji prawa do rekompensaty w zakresie, w jakim odnosiłyby się do sytuacji osoby wskazanej, a nie wskazującej. Dlatego też, z uwagi na sformułowanie skargi, przedstawionych w niej zarzutów oraz określenie sposobu naruszenia wolności i praw konstytucyjnych, Trybunał prawidłowo stwierdził, że J.M.A.T. nie był podmiotem, którego wskazane prawa oraz wolności w przedstawionym w skardze zakresie zostały naruszone, a zatem, który jest legitymowany do wystąpienia ze skargą.

Mając powyższe na uwadze, Trybunał uznaje zaskarżone postanowienie za zasadne.

Ponadto, Trybunał zwraca uwagę, że skarżący nie zakwestionował odmowy nadania dalszego biegu skardze w zakresie zarzutu naruszenia art. 2 Konstytucji. Brak odniesienia się przez skarżącego do tej przesłanki oznacza, że prawidłowość postanowienia Trybunału we wskazanym zakresie nie została podważona.

Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 8 ustawy o TK – nie uwzględnił zażalenia.